

FORSINKET OFFENSIV MOT HØYREEKSTREMISMEN

Høyrepartiet 1/2.1962
Nazi-sjokk i Østerrike

Etter å ha sett en annen vei i årevis, har det offisielle Østerrike fått «nazi-sjokk». Høyre-ekstreme grupper har skutt opp som paddehatter, en av dem med håndfaste attentatplaner mot regjeringen.

AASMUND WILLERSRUD i Wien

De østerrikske myndigheters svar på nynazismen er en hurtig-revisjon av anti-nazi-lovene. Men er det mulig for en rettsstat å beskytte seg mot fascismen slimpelthen ved å forby den?

Nei, erkjenner lovgiverne her. Derfor vil de koble endringer i det stående NS-forbudet med en holdningskampanje i skolene. Det er blant ungdommen de nasjonalsosialistiske idéene spirer. Rettsreformen som nå kjøres igjennom i nasjonalforsamlingen i litempo, går ut på å redusere strafferammene, slik at terskelen senkes for nazi-dommer. De siste 10 årene har det vært 900 anmeldelser etter forbudsloven, men svært få domfellelser. Minnustraffen på fem år settes nå ned til ett år, og dermed kan flere «småsaker» fanges opp.

For sent?

Mye tyder på at tiltakene kommer sent, for tidsånden

i Østerrike er allerede underveis mot det brune høyre, hevder en analytiker i nyhetsmagasinet Profil. De store omveltninger i det politiske landskap, tendensene til folkevandring fra den tidligere østblokken, anstrengt økonomi og harde sosialt klima angis som årsaker til den brune fremmarsj i det moderne samfunn. Ingen kan overse slagordene mot «verdensjadedommen» som et illevarslende ekko fra 1930- og 40-årene. Hvorfor har ingen slått alarm tidligere, men sett til en annen kant når ekstremistene reiste hodet? spør østerriksk presse. Man frykter nå at det reises ny tvil om østerrikerens holdning ute i verden, akkurat idet landet er iferd med å avslutte den lamnende Waldheim-epoken.

Om man går bak nynazistenes velkjente, spektakulære kamptrening og høylytte fremmedhat, er det deres unisone krav om å rehabilitere og legalisere nasjonalsosialismen som vekker størst bekymring. Det er i seg selv kategorisk forbudt, og var utgangspunktet for arrestasjonen

av den angivelig nye føreren for nynazistene i Tyskland og Østerrike, Gottfried Küssel, i Wien for tre uker siden. Loven setter livstid for den som dammes for forsøk på å blåse liv i forbudte, nasjonalsosialistiske organisasjoner. Men det stanser ikke tendensen, som fra miljøene i Østerrike går østover og sørover.

Edderkoppen

I Győr på ungarak side av grensen arresterte politiet for kort tid siden den 60 år gamle Istvan Györkös, som leder den «Ungarske nasjonalsosialistiske aksjonsgruppe». Han erklarte som sitt mål å opprette en nasjonalsosialistisk stat i Ungarn. Küssel var i følge østerrikske aviser en edderkopp, som knyttet tråder både dit og til andre, gryende ny-fascistiske miljøer i de tidligere kommuniststater. Blant annet planla han i samarbeide med den amerikanske nazisten Gary Lauck en ny gruppe i Kroatia, et «Kroatia-korps». Den samme Lauck er kjent for sine kontakter til svenske nynazistmiljøer.

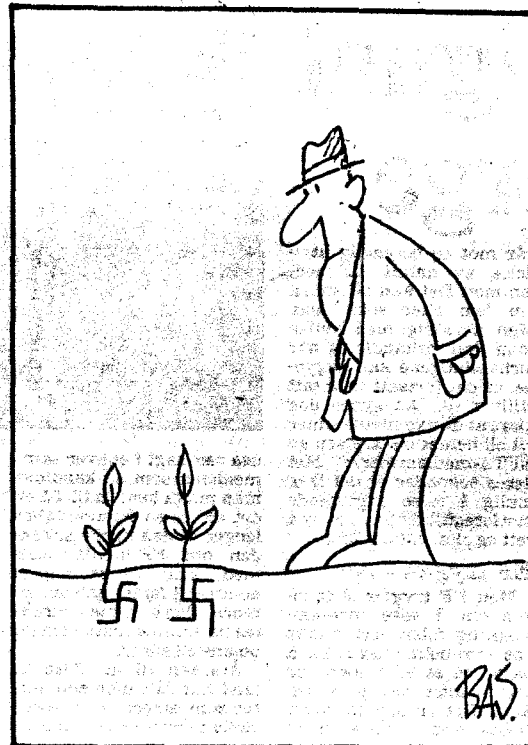
Og nettopp amerikanske høyre-ekstremister sto bak terrorgruppen som ble avslørt her i forrige uke, hevder offisielle talsmenn. Det var selve nazi-sjokket for østerrikerne, da sikkerhetspolitiet aksjonerte mot den

såkalte «Wehrsportgruppe Trenck». En høyre-ekstrem bande som ikke hadde noen ringere ambisjon enn å styrte Østerrikes regjering ved vold på grunn av dens utlendingsvennlige politikk. Både president Kurt Waldheim og forbundskansler Franz Vranitsky sto angivelig på likvideringalisten.

Hard kjerne

At ingen på forhånd hadde hørt om den tungt bevæpnede Trenck-gruppen, som angivelig ble tatt ved en tilfeldighet, antyder at kunnskapene om ekstremistmiljøet er meget mangelfullt i Østerrike i dag. Man regner med en hard kjerne på vel 300, mot over 30 000 registrerte nynazister i Tyskland. Tallmessig er de i Østerrike ingen akutt trusel mot demokratiet, hevdet innenriksminister Franz Löschnak i en vag rapport for nasjonalforsamlingen. — Men det fritar ikke rettsstaten fra å stå opp mot en begynnende fare.

— Årsaken til at det blomstrer nå, hevder de grønnes talsmann under den heftige nynazist-debatten i Nasjonalarådet i Wien denne uken, er at regjeringspartiene under hele etterkrigstiden unnlot å ta oppgjøret med fortiden. Østerrikes rolle i Det tredje rike er stadig et meget ømt tema.

(Tegning: BAS, norsk enerett: Aftenposten)

Sannheten er at den sosialdemokratiske kansler Franz Vranitsky, i en historisk tale i juli i fjor, var den første regjeringssjef som sto frem med en åpen erklæring om at Østerrike tar sin del av skylden. Det ser ut til at denne viktige, nasjonale erkjennelse utløste debatten om ny-nazistene også.

Av alle påstander, beskyldninger og fakta som hvirvles opp, kommer det alt i alt frem et inntrykk av det østerrikske politiske miljø og samfunnsliv generelt, som er lite smigrende. At fremtredende folk i det lille, men stadig mer populære høyre-liberale, frihetlige parti FPÖ har nære kontakter til nynazist-grup-

per, anser dets motstandere for dokumentert. Partiet har, med et sprog og holdninger som bidrar til å normalisere høyre-radikale ideer, ansvaret for at nynazistene opptrer med ny stor dristighet, hevder kritikterne.

Og FPÖ-formannen Jörg Haider greier likesom aldri å fri seg fra sin erklæring i fjor, der han roste Det tredje rikets satsningspolitikk. Da han for en tid siden dementerte påstander om at FPÖ skulle være oppfangeren til NSDAP i Østerrike, gjorde han det med en formulering som i ethvert samfunn ville være en forlempning av folket: — Hadde partiet vært det, ville vi hatt det absolutte flertall i landet.

Ny-stalinisme

I denne siste runde av diskusjonen har den samme Haider markert seg som kritiker av endringene i loven som setter straff for å forherlige Hitlers ideologi eller «dekke over» nazistenes forbrytelser. Han krever at samme bestemmelser gjøres gjeldende for «ny-stalinister», med andre ord å gjøre det like straffbart å fornekte Stalins dødsleier som å påstå at Auschwitz var en bløff.

Om ny-stalinisme er et problem i Østerrike, sier Haider intet, men faren for det synes meget liten.

101277